

Dönem : 2
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 161

Deniz iş kanunu tasarısı ve Tarım, Ulaştırma, Sanayi, Millî Savunma, Sağlık ve Sosyal Yardım, Bayındırlık, İçişleri, Ticaret, Adalet, Çalışma ve Plân komisyonlarından seçilen 2 şer üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/233)

Türkiye
Cumhurbaşkanlığı
4 - 209 ek : 2

24 . 6 . 1966

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 17 Haziran 1966 gün ve 7078 - 40106 sayılı yazınız.

Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul oluruğu bildirilen 761 numaralı Kanun metni ile ilgili olarak Cumhuriyet Senatosu Başkanlığından alınmış olan Anayasaya aykırılık gerekçesinin tasdikli bir suretini ekli olarak takdim ediyorum.

İşbu gerekçe muvacehesinde, anılan kanunun, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 93 ncu maddesi mucibince, bir daha görüşülmesi uygun bulunmazdır.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

Cumhuriyet Senatosu
Başkanlığı
Genel Sekreterliği
Sayı : 6493

21 . 6 . 1966

CUMHURBAŞKANLIĞINA

İş - Deniz iş - Tabii âfetler - Türk Silâhlı Kuvvetleri personeli - Sayıştay kanun tasarıları Cumhuriyet Senatosu komisyonları ve Genel Kurulunda görüşülmüş, değişiklikler yapılmış ve Millet Meclisine iade edilmiştir. Son günler içinde sözü edilen tasarıların Anayasamızın 92 nci maddesinde tesbit edilen usul ve şekillere uygun olmayıp Millet Meclisince kanunlaştırıldığı ilân edilmiştir. Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı, Devletin teşkilâtı olarak yasama organının iki kanadında kanun tasarısı ve tekliflerinin görüşülmesine esas olan Anayasamızın maksadını her iki Meclisin içtüzüklerine, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanlarının ayrı ayrı ve müşterek olarak aldıkları kararlara ve yıllardan beri yürütülen münasip mutabakatlara dayanan meşru ve hukukî geleneklere aykırı olan bu kanunlaştırma olayının Yüksek Makamınıza ulaştırılmasına karar vermiştir. Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı Anayasamızın maksadına ve hükümlerine uygun olmayan ve Cumhuriyet Senatosunun tecellî etmiş iradesini bertaraf etmeye mâtufluk bu davranışın, tasarıların kanun olma niteliklerinde zarf ve tereddütler meydana getirmesi ve çeşitli ihtilâflar doğurması ihtimallerini düşünerek meselemin hukukî yönünü ve oluşunu Anayasamızın 93 ncu maddesi gereğince uygun bulunmayan kanunların Meclislere geri çevirme yetkisine sahip Yüksek Makamlarınıza duyurmayı bir ödev saymıştır.

Kanun tasarısı ve tekliflerinin kanun tekniğine uygun, memleket ihtiyaçlarına en iyi şekilde cevap verebilecek ve objektif, umumi, mecburi ve daimilik niteliğinde olmasını temin için uzun

tecrübe ve çabalardan sonra, Çift Meclis sistemi demokratik ülkelerde esas olarak alınmıştır. Anayasamızda kanunların belirtilen nitelikte olması maksadiyle Çift Meclis sistemini siyasi hayatımıza getirmiştir.

Kanunların yapılma şeklini tesbit eden Anayasamızın 92 nci maddesi, Millet Meclisi Komisyon ve Genel Kurullarında görüşme süresini aşmamak ve 3 aydan çok olmamak kaydıyla metinleri görüşme yetki ve görevini Cumhuriyet Senatosuna vermiştir. Temel maksat, bütün kanun tasarıları ve tekliflerinin Cumhuriyet Senatosunda görüşülmesidir. Bir teklif ve tasarı Millet Meclisinde tümü reddedilmiş olsa dahi Anayasa tasarı ve tekliflerin Cumhuriyet Senatosunda görüşülmesini temel hukukî kaide olarak tesbit ederken işlerin sürüncemede kalma ve uzama ihtimallerini önlemek üzere tedbir almış bulunmaktadır.

Kanun tasarı ve tekliflerinin Millet Meclisi Komisyon ve Genel Kurullarında görüşme sürelerine bu tedbirin çerçevesi olarak tayin eden Anayasa, Cumhuriyet Senatosunu da bu süre ile kayıtlamıştır. Millet Meclisi Komisyonlar ve Genel Kuruldaki görüşme süresi kadar bir sürede görüşme hakkını Cumhuriyet Senatosuna tanımıştır. Ancak, bu sürenin 3 ayı geçemeyeceğini ayrıca tayin etmiştir. Sürenin başlangıcı hesabı ve takibine ait teferruat hükümleri şüphesiz ki Anayasa konusu ve hükmü olamaz.

Sürenin başlangıcında Anayasa prensibi işaret etmiştir. Millet Meclisi komisyonları ve Genel Kurulda görüşme süresi Millet Meclisinde görüşme süresinde başlangıç teklif ve tasarının Komisyona havale ve bunun hukukî işlemi olarak gelen kâğıda derç ise, Cumhuriyet Senatosunda da başlangıcın aynı şekilde hesabı tabiidir. Bir hukukî kaide içinde aynı meselâde iki ayrı ölçü mümkün olamaz. Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi İçtüzükleri hükümlerine göre (Cumhuriyet Senatosu İçtüzük 23, Millet Meclisi İçtüzük 67 nci maddeleri) komisyonlara havale ile yasa faaliyetleri başliyabilir. Sürenin başlangıcında Millet Meclisinin Komisyona havale, Cumhuriyet Senatosunda ise, Millet Meclisi metninin Cumhuriyet Senatosunca alınma tarihlerinin esas alınması gibi farklı bir şeklin müddetin hesabında esas tutulmasının hukukî bir mahiyet ve mesnedi gösterilemez. Bu konuda iki Meclis arasında bir fikir ayrılığı mevcut değildir.

A) 15 . 4 . 1966 tarihli 86 sayılı Millet Meclisi Başkanlık Divanı kararı,

B) Millet Meclisi Başkanlık Divanı adına bir soruya 22 . 12 . 1965 günü Millet Meclisi Genel Kurulunda Millet Meclisi Başkanvekilinin verdiği cevap.

C) Ve şimdiye kadar Cumhuriyet Senatosunla görüşülen 500 ü aşan tasarı ve teklifte tatbik edilen gelenek.

Sürelerin başlangıcında mutlak bir mutabakat göstermekte idi. Bu konuda Başkanlık Divanlarında bir anlaşmazlık mevcut olmadığı halde 26 . 3 . 1963 tarihinde Millet Meclisi Başkanlığı Anayasa Komisyonuna meseleyi götürmüş, Millet Meclisi Anayasa Komisyonu ise, 4 . 5 . 1966 tarihinde süre başlangıcında Millet Meclisinin kayıttan beri, Cumhuriyet Senatosunu kayıtlıyan bir görüşe varmıştır. Sürenin başlangıcının tesbitinde Cumhuriyet Senatosunda tatbik edilecek usul ve şeklin Anayasanın 92 nci maddesinin maksadına uygun ve devam eden tabkikat çerçevesinde «Gelen Kâğıtlara derç» tarihi olması gerekli ve hukukî iken bir anlaşmazlık olmadan bir meclisin tek taraflı olarak değiştirme yoluna gitmesi ve yeni kayıtlar koyması hukuka aykırıdır. Sürenin başlangıcında esas Anayasanın koyduğu objektif ölçünün dışında bir şekle sokularak Cumhuriyet Senatosunda görüşülme imkânı ortadan kaldırılamaz. Cumhuriyet Senatosunun görüşme imkânlarının kaldırılması, daraltılması Anayasanın temel fikrine ve ruhuna aykırılıktır.

Sürelerin hesabında Anayasanın 92 nci maddesindeki «Bu fıkra da belirtilen süreler meclislerin tatili süresince işlemez» kaydı tasrihi anlamındadır, tahdidi anlamında değildir. Anayasanın hazırlanması sırasında 21 Mayıs 1961 tarihinde Komisyon sözcüsünün açık ifadesinde belirttiği gibi, sürenin hesabında tatilin sayılmıyacağı tabii görülmüş ve tasrih kabul edilmiştir. Daha nelerin sürelerine katılmıyacağını Anayasa yapıcısı tüzük'lere, geleneğe ve tatbikata bırakmıştır.

Nitekim iki Meclisin Başkanlık Divanları 28 Kasım 1963 tarihli 28 nci toplantılarında meseleyi karara bağlamışlar «Meclislerin Divanları ve komisyonları gibi teşrii faaliyet organlarının te-

şekül edememesi sebebiyle teşrii faaliyette bulunamadıkları zamanın» tıpkı meclisler tatilde imiş gibi süreden sayılmıyacağını kesin bir şekilde tesbit etmişlerdir. Yüzlerce tasarı ve teklif bu tesbitin çerçevesindeki hesaplarla görüşülmüş ve hukuki tam noticeler tevliyetmiştir. Bu konuda hukuki esas Anayasa görüşmeleri esnasında teyidedilen maksada uygun olarak «Teşrii faaliyet organlarının teşekkül edememesi sebebiyle teşrii faaliyette bulunamamak halidir» yani teşrii faaliyette bulunma imkânları mevcut ise süre işliyecek, imkân mevcut değil ise süre işlemeyecektir. Objektif bir hukuk kaidesi bu şekilde gelenek olarak tesbit ve temin edilmiş bulunuyordu. Meclislerin Başkanlık Divanı ile komisyonların seçimi konusunda iki meclis arasında ve divanlarında her hangi bir anlaşmazlık da mevcut değildi. Bir konuda anlaşmazlık kendisini 1965 Kasım ayı Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı ve Komisyon seçimlerinin uzaması üzerine gösterdi. Teşrii faaliyette bulunabilmek için Meclis Divanları ile komisyonların seçimi kâfi ve mümkün müdür? Komisyonların Başkanlık Divanlarının seçimleri gerekli midir? Bu konu tartışmalara esas oldu. Teşrii faaliyet esas olduğuna göre onun tam işleme şeklinin temini zamanına gitmek gereklidir. Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğüne göre komisyonlar iki yılda bir seçilir ve iki yıllık görevi biten komisyon seçim döneminde görev yapamaz. Eski Komisyon yenisi seçilene kadar görev yapamayacağına göre, görevi biten komisyon yerine yeni komisyonun seçilmiş olması kâfi değil bu komisyonun çalışma imkânına sahi olabilmesi için Başkanlık Divanının teşkili gerekir. 17 sayılı Müsterek Başkanlık Divanı Kararı bu görüşü teyid etmekte ve meclislerin divanları ve komisyonlar gibi teşrii faaliyet organlarının teşekkülünü öngörmekte sadece Başkanlık Divanı ve komisyon seçimlerini tasrih etmemekte bunlar teşrii faaliyet organlarının teşkilini öngörmektedir. Başkanlık Divanı ve komisyon seçimlerinin mutlak münasip mutabakat halinde bulunan meclisler ve divanlar komisyonların divan seçimlerinde de anlaşmazlık halinde değillerdi. 22 . 12 . 1965 tarihinde Millet Meclisi Genel Kurulunda bir soruya cevap veren Millet Meclisi Başkanvekili Başkanlık Divanı adına «bu müddetin başlangıcının temin edilmesi için evveliminde Senato komisyonlarının Başkanlık Divanlarının kurulması ve her hangi bir kanun tasarısının görüşülebilecek bir hale gelmiş olması lâzımdır» şeklindeki ifadeleri bunun kesin delilidir. Son aylarda Millet Meclisi bâzı tasarı ve tekliflerin, Cumhuriyet Senatosunda görüşülüp değiştirilen motinlerini Anayasa gereğince Millet Meclisince yeniden görüşülmesi cihetine gitmiyorak süresi içinde görüşme yapılmamıştır iddiası dermeyan etmesi üzerine Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı anlaşmazlığa bir çözüm şekli bulma ümidi ile 4 . 1 . 1966 tarihli toplantısında konunun Müsterek Başkanlık Divanında görüşülmesine karar vermiştir. Ve Müsterek Başkanlık Divanı toplantısını Millet Meclisinden talebetmiştir. Millet Meclisi Başkanlığı Müsterek Divan gündemini tanzim yetkisine sahibolarak konuyu ancak istişari mahiyette görüşmek kaydı ile gündeme almıştır. Bu kayıtlı toplantıda (14 Ocak 1966) ayrıca Komisyon Başkan, sözcü ve kâtiplerinin seçilmesi için geçecek zamana da sâri bulunmıyacağını istişari mahiyette karara bağlamıştır. Kararın Millet Meclisinin tâyin ve talebi ile istişari karakterde alınması sebebiyle Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı 18 Ocak 1966 tarihli toplantısında Divanın daha önce aldığı karar gereğince «Komisyon Başkanlık Divanı seçilmesine kadar geçen sürenin sayılmıyacağını» esas tutan kararını benimsemiş ve Cumhuriyet Senatosu grupları temsilcilerinin iştiraki ile Danışma Kurulu 24 . 2 . 1966 tarihli toplantısında bu görüşü tasrih etmiş, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulu aynı günlü Birleşimle Danışma Kurulunun bu kararını kabul etmiştir.

Cumhuriyet Senatosu komisyonlarında ve Genel Kurullarında uzun ve dikkatli emeklerin sonucu olarak değişiklikler yapılan metinler Anayasanın 92 nci maddesindeki mekik sistemine göre Millet Meclisi komisyonlarına, Genel Kuruluna gerekli hallerde iki meclisten eşit sayıda üyeden kurulu karma komisyonlarda görüşülmesi icabedenken Millet Meclisi evvelce kabul ettiği metni kanunlaştırması Cumhuriyet Senatosu Komisyon ve Genel Kuruldaki değiştirmeleri bertaraf etme ve Millet Meclisi Komisyon, Genel Kurul ve karma komisyonların sarf edecekleri çalışmalarını önlemek de Anayasaya aykırıdır.

Anayasanın maksadı tasarı ve tekliflerin iki Mecliste görüşülmesidir. Süreler, gecikmeleri önleme için bir tedbirdir. Tedbir mahiyet ve şumulünü, tesirini ve kullanım şeklini esas olarak tesbit eden Anayasa işleyiş ve tatbikattaki ihtiyaçlara cevap vermeyi İktidarlara ve geleneklere bırakmıştır.

Cumhuriyet Senatosu Anayasanın ruh ve mânasına uygun ve maksadı içinde olarak İktidark ve Müsterek Başkanlık Divanı kararları çerçevesi içinde metinleri görüşmüş, karara bağlamıştır. Millet Meclisi Anayasa ile bağdaşmayan ve kurulun meşru gelenekleri tek taraflı olarak değış-tirerek süre içinde görüşme yapılmamıştır iddiası ile metinlerin kanunlaştırılmı iddia etmektedir. Cumhuriyet Senatosu gelen metinleri varılan mutabakatlara uygun olarak görüşmüş ve karara bağlamış bulunuyordu. Bu mutabakatlara uygun olarak süreler hesabedilmiş ve değıştirmeler yapılmıştır.

Millet Meclisi bilâhara bir karar almıştır. Bu karar haklı ve yerinde olsa dahi, önceki geleneğe uygun görüşme şeklini ve hukukî durumunu değıştiremez ve ortadan kaldıramaz.

Anayasanın çift Meclis sisteminin temindeki asıl maksadına aykırı olan, Anayasanın maksadına uygun bir görüşe usulünde geçmiyen bu şekildeki kanunlar Anayasa Mahkemesinde iptâl dâvası konusu edilebileceği gibi muhatap kimseler tarafından her zaman mahkemelerde Anayasa aykırılığı iddia edilecek bir za'fı bünyelerinde taşıyacaklardır.

Bu şekilde kanunların çıkmamasını arzu eden ve Anayasanın tasarı ve tekliflerinin belirli bir süre içinde behemehal Cumhuriyet Senatosunda görüşülmesini enreden Anayasa maksadının muhafazasını ümideden Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı durumu Sayın Cumhurbaşkanına saygılarıle arz eder.

İbrahim Şevki Atasagun
Cumhuriyet Senatosu Başkanı

Deniz İş Kanununu görüşmek üzere kurulan Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
Geçici Komisyon
Esas No. : 1/233
Karar No. : 2

22 . 11 . 1966

Yüksek Başkanlığa

Anayasanın 93 ncu maddesi gereğince Sayın Cumhurbaşkanı tarafından bir daha görüşülmek üzere gönderilen Deniz İş Kanununu görüşmek için Genel Kurulun 27 . 6 . 1966 tarihli 102 nci Birleşiminde kurulması kabul edilen Geçici Komisyonumuz 25 . 7 . 1966 günü toplanarak görev bölümü yapmış ve İktidarkın 40 nci maddesi gereğince Hükümet adına Çalışma Bakanlığı, Türkiye İşçi Sendikaları Kenfederasyonu ile Türkiye İşveren Kenfederasyonu, temsilcilerini davet ederek çalışmalarına başlamıştır.

Kanunun görüşülmesine geçilmeden önce Cumhurbaşkanı tarafından bu kanunun yeniden görüşülme isteğinin gerekçesi ve bu husustaki ilgili yazılar okunmuş ve kanunun Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosundaki safahatı gözden geçirilmiştir.

Komisyonumuz Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonunun kabul ettiği metin üzerinde müzakere yapılmasına karar vermiş olup Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonunun kabul ettiği metin madde madde müzakere edilmiştir. Bu müzakereler esnasında işçi ve işveren temsilcilerinin görüşleri de etraflıca dinlenmiş neticede;

Komisyonumuz müzakerelere esas alınan metnin bâzı maddelerinin tadilen ve bâzı maddelerini de aynen kabulüne karar vermiştir.

Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon metninde aynen kabul edilen maddeler :

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57.

Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon metninden değiştirilerek kabul edilen maddeler :

Madde 20. — Maddedeki iş yılı tâbiri takvim yılı olarak değiştirilmiştir.

Genel Kurulun yüce tasvibinize arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla sunulur.

Geçici Komisyon Başkanı	Geçici Komisyon Başkanvekili	Komisyon Sözcüsü	Komisyon Kâtibi
Başkanı İstanbul <i>K. Özdemir</i>	Bursa <i>K. Önadım</i>	Burdur İ. H. Boyacıoğlu İmzada bulunamadı	Nevşehir <i>İ. Boz</i>
Afyon <i>M. Öner</i>	Ankara <i>H. Türkay</i>	Balıkesir Z. Yüce Türk İmzada bulunamadı	Bursa <i>C. Külâhlı</i>
Çankırı <i>D. Akçaoğlu</i>	Çanakkale <i>C. Baban</i>	Erzurum <i>A. Şenyurt</i>	Eskişehir <i>M. İ. Anı</i>
Erzincan <i>Âdil Sağroğlu</i>	Hatay Muhafim Söz hakkım saklıdır <i>Y. Kanbolat</i>	Kars <i>C. İkinci</i>	Kayseri <i>A. A. Hacıpaşaoğlu</i>
Kırşehir M. Erdemir İmzada bulunamadı	Kütahya <i>M. Ersoy</i>	Mardin <i>İ. Aysoy</i>	Sivas <i>G. Sakarya</i>
		Tokat <i>F. Alacalı</i>	

(ANAYASANIN 93 NCÜ MADDESİ GEREĞİNCE BİR DAHA GÖRÜŞÜLMEK ÜZERİNE CUMHURBAŞKANLIĞINCA TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNE GERİ GÖNDERİLEN MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN)

DENİZ İŞ KANUNU

Kanun kapsamı

MADDE 1. — Bu kanun denizlerde ve akarsularda Türk Bayrağını taşıyan yüz ve daha yukarı grostonilâtoluk gemilerde bir iş bağıtı ile çalışan gemi adamları ve bunların işverenleri hakkında uygulanır.

Aynı işverene ait gemilerin grostonilâtoları toplamı yüz veya daha fazla olduğu veyahut işverenin çalıştırdığı gemi adamı sayısı 5 veya daha fazla bulunduğu takdirde birinci bend hükmü uygulanır.

Bu kanunun uygulanmasında; sandal, mavna, şat, salapurya gibi olanlar da (gemi) sayılır.

Bakanlar Kurulu, ekonomik ve sosyal gerekler bakımından bu kanun hükümlerini yukardaki bendlerin kapsamı dışında kalan gemilerle gemi adamlarına ve bunların işverenlerine kısmen veya tamamen teşmile yetkilidir.

Yukardaki bendlerde yazılı gemilerin bu kanun kapsamına alınmaları sebebiyle yapılabilecek itirazlar Çalışma Bakanlığı tarafından incelenerek karara bağlanır. Bu itirazlar kanunun uygulanmasını durduramaz.

İşveren gemi adamı, kaptan ve işveren vekilinin tarifi

MADDE 2. — Bu kanunun uygulanmasında,

A) Gemi sahibine veya kendisinin olmıyan bir gemiyi kendi adına ve hesabına işleten kimseye «işveren» denir.

B) Bir iş bağıtına dayanarak gemide çalışan kaptan, zâbit ve tayfalarla diğer kimselere «gemi adamı» denir.

C) Gemiyi sevk ve idare eden kimseye veya zorunlu sebeplerle görevi başında bulunmaması halinde ona vekâlet eden kimseye «kaptan» denir.

Ç) Kaptan ve işveren adına ve hesabına harekete yetkili olan kimseye «işveren vekili» denir.

İşveren vekilinin bu sıfatla gemi adamlarına karşı muamele ve taahhütlerinden doğrudan doğruya işveren sorumludur.

Saklı hükümler

MADDE 3. — Türk Ticaret Kanununun deniz ticaretinden bahseden dördüncü kitabındaki kaptan ile işveren arasındaki ilişkilere ait hükümler saklıdır.

Yabancı gemi adamları

MADDE 4. — Bu kanun hükümleri, müttekabiliyet esaslarına göre Türk gemi adamlarına aynı mahiyette haklar tanıyan devletlerin uyruğunda olup bu kanun kapsamına giren gemilerde çalışan gemi adamlarına da uygulanır.

Yazılı bağıt

MADDE 5. — İş bağıtı işveren veya işveren vekiliyle gemi adamı arasında yazılı olarak iki nüsha yapılır ve taraflardan her birine birer nüsha verilir.

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

Deniz iş kanunu tasarısı

Kanun kapsamı

MADDE 1. — Bu kanun denizlerde, göllerde ve akar sularda Türk Bayrağını taşıyan yüz ve daha yukarı grostonilütuluk gemilerde bir hizmet akdiyle çalışan gemi adamları ve bunların işverenleri hakkında uygulanır.

Aynı işverene ait gemilerin grostonilütoları toplamı yüz veya daha fazla olduğu veyahut işverenin çalıştırdığı gemi adamı sayısı 5 veya daha fazla bulunduğu takdirde birinci bend hükmü uygulanır.

Bu kanunun uygulanmasında; sandal, mavna, şat, salapurya gibi olanlar da (gemi) sayılır.

Bakanlar Kurulu, ekonomik ve sosyal gerekler bakımından bu kanun hükümlerini yukarıdaki bendlerin kapsamı dışında kalan gemilerle gemi adamlarına ve bunların işverenlerine kısmen veya tamamen teşmile yetkilidir.

Yukarıdaki bendlerde yazılı gemilerin bu kanun kapsamına alınmaları sebebiyle yapılabilecek itirazlar Çalışma Bakanlığı tarafından incelenerek karara bağlanır. Bu itirazlar kanunun uygulanmasını durduramaz.

İşveren, gemi adamı, kaptan ve işveren vekilinin tarifi

MADDE 2. — Bu kanunun uygulanmasında,

A) Gemi sahibine veya kendisinin olmayan bir gemiyi kendi adına ve hesabına işleten kimseye «işveren» denir.

B) Bir hizmet akdine dayanarak gemide çalışan kaptan, zâbit ve tayfalarla diğer kimselere «gemi adamı» denir.

C) Gemiyi sevk ve idare eden kimseye veya zorunlu sebeplerle görevi başında bulunmaması halinde ona vekâlet eden kimseye «kaptan» denir.

Ç) Kaptan veya işveren adına ve hesabına harekete yetkili olan kimseye «işveren vekili» denir.

İşveren vekilinin bu sıfatla gemi adamlarına karşı muamele ve taahhütlerinden doğrudan doğruya işveren sorumludur.

Saklı hükümler

MADDE 3. — Türk Ticaret Kanununun deniz ticaretinden bahseden dördüncü kitabındaki kaptan ile işveren arasındaki ilişkilere ait hükümler saklıdır.

Yabancı gemi adamları

MADDE 4. — Bu kanunun hükümleri, müteakabiliyet esaslarına göre Türk gemi adamlarına aynı mahiyette haklar tanıyan devletlerin uyruğuna olup bu kanun kapsamına giren gemilerde çalışan gemi adamlarına da uygulanır.

Yazılı akdi

MADDE 5. — Hizmet akdi işveren veya işveren vekiliyle gemi adamı arasında yazılı olarak iki nüsha yapılır ve taraflardan her birine birer nüsha verilir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Yazılı bağıtın şekli

MADDE 6. — Bu kanuna göre yapılacak yazılı bağıtlarda aşağıdaki hususların bulunması gerekir :

1. İşverenin adı ve soyadı ile ikametgâh adresi,
2. Gemi adamının adı, soyadı, doğum tarihi ve yeri, sicil numarası ve ikametgâh adresi,
3. Gemi adamının çalışacağı geminin ismi, sicil numarası, grostonilâtosu ve kaydedildiği sicil dairesi (Gemi adamının aynı işverenin muhtelif gemilerinde çalışması ihtimali mevcutsa, bu iş bağıtında ayrıca belirtilir.)
4. Bağıtın yapıldığı yer ve tarih,
5. Gemi adamının göreceği iş,
6. Gemi adamının hizmete başlayacağı tarih ve yer,
7. İş bağıtının belli bir süre için yapılmış olup olmadığı, belli bir süre için yapılmış ise süresi veya sefer üzerine ise hangi sefer olduğu,
8. Kararlaştırılan ücret esası ile miktarı,
9. Ücretin ödeme zamanı ve yeri,
10. Avans şartları,
11. Diğer iş şartları,
12. Tirimciler ve ateşçiler ile yapılacak iş bağıtlarında 25 . 5 . 1959 gün ve 7292 sayılı Kanunla onanan sözleşmenin özeti.

Belirli süre veya sefer için bağıt

MADDE 7. — İş bağıtı belirli bir süre veya sefer için yahut süresiz olarak yapılabilir.

I - Belirli bir süre için yapılmış iş bağıtı bu sürenin bitiminde sona erer. İş bağıtı gemi seyir halinde iken sona ererse bağıt, geminin ilk limana varmasına ve güvenlik altına alınmasına kadar devam eder.

II - Belirli sefer için yapılmış iş bağıtı, bağıtta yazılı seferin sonunda geminin vardığı limanda yükünü boşaltmasıyla sona erer.

Bağıt süresinin uzaması

MADDE 8. — Belirli bir sefer için yapılmış olan iş bağıtının sonunda gemi adamı işveren veya işveren vekilinin muvafakatiyle işe devam eder ve gemi de sefere çıkarsa, iş bağıtı bu sefer süresince uzatılmış sayılır.

Belirli bir süre için yapılmış olan iş bağıtının sonunda gemi adamı işveren veya işveren vekilinin muvafakatiyle işe devam ederse iş bağıtı, aynı süre için uzatılmış sayılır.

Resim ve harcdan bağışıklık

MADDE 9. — Gemi adamıyla işveren veya işveren vekili arasında yapılacak iş bağıtları, her türlü resim ve harcdan bağışıktır.

Deneme süresi

MADDE 10. — Süresi belirli olmıyan iş bağıtlarında deneme süresi en çok bir aydır.

Bu süre içinde taraflar iş bağıtını bildirimsiz ve tazminatsız bozabilirler. Ancak gemi adamının çalıştığı günler için ücret hakkı saklıdır.

Geçici Komisyonun değişikliği

Yazılı akdın şekli

MADDE 6. — Bu kanuna göre yapılacak yazılı akidlerde aşağıdaki hususların bulunması gerekir :

- I - İşverenin adı ve soyadı ile ikametgâh adresi,
- II - Gemi adamının adı, soyadı, doğum tarihi ve yeri, sicil numarası ve ikametgâh adresi,
- III - Gemi adamının çalışacağı geminin ismi, sicil numarası, grostonilatosu ve kaydedildiği sicil dairesi (Gemi adamının aynı işverenin muhtelif gemilerinde çalışılması ihtimali mevcutsa, bu hizmet akdinde ayrıca belirtilir),
- IV - Akdın yapıldığı yer ve tarih,
- V - Gemi adamının göreceği iş,
- VI - Gemi adamının hizmete başlayacağı tarih ve yer,
- VII - Hizmet akdinin belli bir süre için yapılmış olup olmadığı, belli bir süre için yapılmış ise süresi veya sefer üzerine ise hangi sefer olduğu,
- VIII - Kararlaştırılan ücret esası ile miktarı,
- IX - Ücretin ödeme zamanı ve yeri,
- X - Avans şartları,
- XI - Diğer iş şartları,
- XII - Tirimciler ve ateşçiler ile yapılacak hizmet akitlerinde 25 . 5 . 1959 gün ve 7292 sayılı Kanunla onanan sözleşmenin özeti.

Belirli süre veya sefer için akit

MADDE 7. — Hizmet akdi belirli bir süre veya sefer için yahut süresiz olarak yapılabilir.

I - Belirli bir süre için yapılmış hizmet akdi bu sürenin bitiminde sona erer. Hizmet akdi seyir halinde iken sona ererse akit, geminin ilk limana varmasına ve güvenlik altına alınmasına kadar devam eder.

II - Belirli sefer için yapılmış hizmet akdi, akide yazılı seferin sonunda geminin vardığı limanda yükünü boşaltmasıyla sona erer.

Akit süresinin uzaması

MADDE 8. — Belirli bir sefer için yapılmış olan hizmet akdinin sonunda gemi adamı işveren veya işveren vekilinin muvaffakiyetiyle işe devam eder ve gemi de sefere çıkarsa, hizmet akdi bu sefer süresince uzatılmış sayılır.

Belirli bir süre için yapılmış olan hizmet akdinin sonunda gemi adamı işveren veya vekilinin muvafakatiyle işe devam ederse hizmet akdi aynı süre için uzatılmış sayılır.

Resim ve harctan muafiyet

MADDE 9. — Gemi adamı ile işveren veya vekili arasında yapılacak hizmet akitleri, her türlü resim ve harctan muafıdır.

Deneme süresi

MADDE 10. — Süresi belirli olmayan hizmet akitlerinde deneme süresi en çok bir aydır.

Bu süre içinde taraflar hizmet akdini bildirimsiz ve tazminatsız bozabilirler. Ancak gemi adamının çalıştığı günler için ücret hakkı saklıdır.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Çalışma ve kimlik karnesi

MADDE 11. — İşveren veya işveren vekili işe aldığı her gemi adamına en geç onbeş gün içinde gemi adamı çalışma ve kimlik karnesi vermek zorundadır. Deneme süresine tabi tutulan gemi adamları için bu onbeş günlük süre deneme süresinin bitiminden sonra başlar.

Bu kanun, ancak İş ve İşçi Bulma Kurumu tarafından telr tip olarak ve parası karşılığında işverenlere verilir.

Çalışma belgesi

MADDE 12. — İşinden ayrılan gemi adamına işveren veya işveren vekili tarafından işinin çeşidinin ne olduğunu ve süresini gösteren bir belge verilir. Bu belgeye gemi adamı isterse, kendisinin durum ve davranışlarıyla, çalışmasının ne yolda olduğu da ayrıca yazılır. İşveren veya işveren vekilinin belgedeki imzası, gemi adamı dilerse bağlama limanındaki liman reisliği tarafından onaylanır.

Kamu hizmeti gören idarelere yahut kamu yararına yardımcı derneklere bağlı gemilerden çıkan gemi adamının aldığı belgeler hakkında yukarıki onay hükmü uygulanmaz.

İşveren veya işveren vekili, gemi adamının istediği belgeyi vermemekte direnirse veyahut belgeye gemi adamı için doğru olmıyan yazılar yazarsa, gemi adamının yahut yeni işine girdiği işverenin isteği üzerine, bağlama limanındaki liman reisliğince yapılacak inceleme sonucunu gösteren bir belge gemi adamına veya yeni işverene verilir. Liman reisliği tarafından yapılacak inceleme bir haftada bitirilir.

Kamu hizmeti gören idarelere bağlı gemilerden çıkan gemi adamına belge verilmek istenmez veyahut belgeye doğru olmıyan yazılar yazılırsa, gerekli incelemenin yapılması için bu gemilerin bağlı oldukları makamlara başvurulur.

Belgenin vaktinde verilmemesi veyahut belgede doğru olmıyan yazılar bulunmasından zarar gören gemi adamı veyahut gemi adamını işe alan yeni işveren eski işverenden tazminat isteyebilir.

Bu belgeler her türlü resim ve harcdan bağıştıktır.

Sakat ve eski hükümlü çalıştırma

MADDE 13. — Bu kanunun kapsamına giren işveren veya işveren vekilleri, işyerlerinde İş Kanununun ve bununla ilgili tüzüğün bu konuda koyduğu hükümler, esaslar, ölçüler ve şartlara göre sakat ve eski hükümlü gemi adamı çalıştırmak zorundadır.

Önelsiz fesih ve infisah

MADDE 14. — Süresi belirli olan veya olmıyan yahut da sefer üzerine yapılan iş bağıtı :

I - İşveren veya işveren vekili tarafından :

a) Gemi adamının her hangi bir limanda geminin hareketinden önce gemiye dönerek hizmete girmemesi veya gemiye hiç dönmemesi,

b) Gemi adamının gemide hizmet görmesinin tutukluluk, hapis veya gemide çalışmaktan menolunması gibi sebeplerle imkânsız bir hal alması,

c) Gemi adamının işveren veya işveren vekilinin kanuna karşı, iş bağıtlarına ve sair iş ve çalışma şartlarına aykırı hareket etmesi,

ç) Gemi adamının işveren veya işveren vekiline karşı denizcilik kural ve teamüllerine veya ahlâk ve adaba aykırı hareket etmesi,

II - Gemi adamı tarafından :

a) Ücretinin kanun hükümleri veya iş bağıtı gereğince ödenmemesi,

Geçici Komisyonun değiştirişi

Çalışma ve kimlik karnesi

MADDE 11. — İşveren veya işveren vekili işe aldığı her gemi adamına en geç onbeş gün içinde gemi adamı çalışma ve kimlik karnesi vermek zorundadır. Deneme süresine tabi tutulan gemi adamları için bu onbeş günlük süre deneme süresinin bitiminden sonra başlar.

Bu karne ancak İş ve İşçi Bulma Kurumu tarafından tek tip olarak ve parası karşılığında işverenlere verilir.

Çalışma belgesi

MADDE 12. — İşinden ayrılan gemi adamına işveren veya işveren vekili tarafından işinin esidinin ne olduğunu ve süresini gösteren bir belge verilir. Bu belgeye gemi adamı isterse, kendisinin durumu ve davranışlarıyla, çalışmasının ne yolda olduğu da ayrıca yazılır. İşveren veya işveren vekilinin belgedeki imzası, gemi adamı dilerse bağlama limanındaki liman reisliği tarafından onaylanır.

Kamu hizmeti gören idarelere yahut kamu yararına yardımcı derneklere bağlı gemilerden çıkan gemi adamının aldığı belgeler hakkında yukarıki onay hükmü uygulanmaz.

İşveren veya işveren vekili, gemi adamının istediği belgeyi vermemekte direnirse veyahut belgeye gemi adamı için doğru olmıyan yazılar yazarsa, gemi adamının yahut yeni işine girdiği işverenin isteği üzerine bağlama limanındaki liman reisliğince yapılacak inceleme sonucunu gösteren bir belge gemi adamına veya yeni işverene verilir. Liman reisliği tarafından yapılacak inceleme bir haftada bitirilir.

Kamu hizmeti gören idarelere bağlı gemilerden çıkan gemi adamına belge verilmek istenmez veyahut belgeye doğru olmıyan yazılar yazılırsa, gerekli incelemenin yapılması için bu gemilerin bağlı oldukları makamlara başvurulur.

Belgenin vaktinde verilmemesi veyahut belgede doğru olmıyan yazılar bulunmasından zarar gören gemi adamı veyahut gemi adamını işe alan yeni işveren eski işverenden tazminat isteyebilir.

Bu belgeler her türlü resim ve harctan muaftır.

Sakat ve eski hükümlü alıştırma

MADDE 13. — Bu kanunun kapsamına giren işveren veya işveren vekilleri, işyerlerinde İş Kanununun ve bununla ilgili tüzüğün bu konuda koyduğu hükümler, esaslar, ölçüler ve şartlara göre sakat ve eski hükümlü gemi adamı çalıştırmak zorundadır.

nellsiz fesih ve infisah

MADDE 14. — Süresi belirli olan veya olmıyan yahut da sefer üzerine yapılan hizmet akdi:

I - İşveren veya işveren vekili tarafından

a) Gemi adamının her hangi bir limanda geminin hareketinden önce gemiye dönerek hizmete girmemesi veya gemiye hiç dönmemesi,

b) Gemi adamının gemide hizmet görmesinin tutukluluk, hapis veya gemide çalışmaktan menolunması gibi sebeplerle imkânsız bir hal a'ması,

c) Gemi adamının işveren veya işveren vekiline karşı, kanuna, hizmet akitlerine sair iş ve çalışma şartlarına aykırı hareket etmesi,

) Gemi adamının işveren veya işveren vekiline karşı denizcilik kural ve teamüllerine veya ahlâk ve âdaba aykırı hareket etmesi,

II - Gemi adamı tarafından,

a) cretinin kanun hükümleri ve hizmet akdi gereğince denmemesi,

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

b) İşveren veya işveren vekilinin gemi adamına kanuna karşı, iş bağitlarına veya sair iş şartlarına aykırı hareket etmesi,

c) İşveren veya işveren vekilinin gemi adamına karşı denizcilik kural ve teamüllerine veya ahlâk ve âdaba aykırı hareket etmesi,

III - İşveren, işveren vekili veya gemi adamı tarafından :

a) Geminin her hangi bir sebeple 30 günden fazla bir süre seferden kaldırılması,

b) Gemi adamının her hangi bir sebeple sürekli olarak gemide çalışmasına engel bir hastalığa veya sakatlığa uğraması,

Hallerinde feshedilebilir.

IV - Geminin kayba uğraması, terk edilmesi veya harb ganimeti ilân edilmesi ve yahut Türk Bayrağından ayrılması hallerinde ise iş bağıtı kendiliğinden bozulur.

Fesih hakkını kullanma öneli

MADDE 15. — 14 ncü maddede işveren, işveren vekili veya gemi adamına tanınan bağıtı feshetme yetkisi, iki taraftan birinin bu çeşit davranışlarda bulunduğunu öbür tarafın öğrendiği günden başlayarak (6) iş günü geçtikten sonra kullanılamaz.

Bu hallere dayanılarak bağıtı süresi içinde fesheden taraf ayrıca mahkemeye başvurarak öbür taraftan bir tazminat istiyebilir.

Bağıtın çözümlmesinde bildirim

MADDE 16. — A) Süresi belirsiz iş bağıtı, 14 ncü maddede yazılı durumlar dışında gemi adamının işe alınmasından itibaren altı ay geçmedikçe bozulamaz.

B) Süresi belirsiz iş bağıtılarının çözümlmesinden önce durumun diğer tarafa bildirilmesi gerekir :

İş bağıtı :

a) İşi altı ay sürmüş olan gemi adamı için, bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayarak iki hafta sonra,

b) İşi altı aydan birbuçuk yıla kadar sürmüş olan gemi adamı için, bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayarak dört hafta sonra,

c) İşi birbuçuk yıldan üç yıla kadar sürmüş olan gemi adamı için bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayarak altı hafta sonra,

ç) İşi üç yıldan fazla sürmüş olan gemi adamı için, bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayarak sekiz hafta sonra,

Bozulmuş olur.

C) Önellere asgari olup toplu iş sözleşmesiyle veya iş bağıtı ile artırılabilir.

D) Bildirme şartına uymıyan taraf, yukarıda yazılı önellere uygun ücret tutarında tazminat ödemek zorundadır.

Gemi adamının sendikaya üye olması, şikâyete baş vurma gibi sebeplerle işinden çıkarılması hallerinde ve genel olarak iş bağıtını bozma hakkının kötüye kullanıldığını gösteren diğer durumlarda «B» bendinde yazılı önellere ait ücretlerin üç katı tutarı, tazminat olarak ödenir.

Tarafların ayrıca tazminat isteme hakkı saklıdır.

Fesih hükmünün başlangıcı

MADDE 17. — 14 ve 16 ncü maddelere göre iş bağıtının feshinde fesih keyfiyeti, gemi seyir halinde ise, kararlaştırılmış liman değiştirildiği takdirde ilk uğrıyacağı limanda geminin güvenlik altına alınmasına kadar uzatılmış sayılır.

Geçici Komisyonun değişikliği

b) İşveren veya işveren vekilinin gemi adamına karşı, kanuna, hizmet akitlerine, veya sair iş şartlarına aykırı hareket etmesi,

c) İşveren veya vekilinin gemi adamına karşı denizcilik kural ve teamüllerine veya ahlâk ve âdaba aykırı hareket etmesi,

III - İşveren, işveren vekili veya gemi adamı tarafından :

a) Geminin her hangi bir sebeple 30 günden fazla bir süre seferden kaldırılması,

b) Gemi adamının her hangi bir sebeple sürekli olarak gemide çalışmasına engel bir hastalığa veya sakatlığa uğraması,

Hallerinde feshedilebilir.

IV - Geminin kayba uğraması, terk edilmesi veya harb ganimeti ilân edilmesi veyahut Türk Bayrağından ayrılması hallerinde ise hizmet akdi kendiliğinden bozulur.

Fesih hakkını kullanma öneli

MADDE 15. — 14 ncü maddede işveren, işveren vekili veya gemi adamına tanınan akdi feshetme yetkisi, iki taraftan birinin bu çeşit davranışlarda bulunduğunu öbür tarafın öğrendiği günden başlayarak (6) iş günü geçtikten ve her halde fiilin vukuundan itibaren bir sene sonra kullanılamaz.

Bu hallere dayanılarak akdi süresi içinde fesheden taraf ayrıca mahkemeye başvurarak öbür taraftan bir tazminat isteyebilir.

Akdiin çözümlmesinde bildirim

MADDE 16. — A) Süresi belirsiz hizmet akdi, 14 ncü maddede yazılı durumlar dışında gemi adamının işe alınmasından itibaren altı ay geçmedikçe bozulamaz.

B) Süresi belirsiz hizmet akitlerinin çözümlmesinden önce durumun diğer tarafa bildirilmesi gerekir.

Hizmet akdi :

a) İş altı ay sürmüş olan gemi adamı için, bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayarak iki hafta sonra

b) İş altı aydan birbuçuk yıla kadar sürmüş olan gemi adamı için, bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayarak dört hafta sonra,

c) İş birbuçuk yıldan üç yıla kadar sürmüş olan gemi adamı için bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayarak altı hafta sonra,

ç) İş üç yıldan fazla sürmüş olan gemi adamı için, bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayarak sekiz hafta sonra,

Bozulmuş olur.

C) Önellere asgari olup toplu iş sözleşmesiyle veya hizmet akdi ile artırılabilir.

D) Bildirme şartına uymayan taraf, yukarıda yazılı önellere uygun ücret tutarında tazminat ödemek zorundadır.

Gemi adamının sendikaya üye olması, şikâyete başvurması gibi sebeplerle işinden çıkarılması hallerinde ve genel olarak hizmet akdini bozma hakkının kötüye kullanıldığını gösteren diğer durumlarda «B» bendinde yazılı önellere ait ücretlerin üç katı tutarı, tazminat olarak ödenir.

Tarafların ayrıca tazminat isteme hakkı saklıdır.

Fesih hükmünün başlangıcı

MADDE 17. — 14 ve 16 ncü maddelere göre hizmet akdinin feshinde fesih keyfiyeti, gemi sevir halinde ise, kararlaştırılmış limanda ve kararlaştırılmış liman değiştirildiği takdirde ilk uğrayacağı limanda geminin emniyet altına alınmasına kadar uzatılmış sayılır.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Feshin bildirilmesi

MADDE 18. — İş bağıntının işveren veya işveren vekili tarafından feshedilmesi halinde sebepleri ile birlikte gemiadamına yazılı olarak bildirilmesi şarttır. Bildirim imkânı olmayan hallerde durum bir tutanakla tesbit olunur.

Feshi kapsamiyan hal

MADDE 19. — Geminin Türk Bayrağını taşıma hakkı bulunduğu sürece mülkiyetin kısmen veya tamamen her hangi bir şahsa geçmesi iş bağıntının feshini gerektirmez.

Kıdem tazminatı

MADDE 20. — İş bağıntının 14 ncü maddenin II, III ve IV numaralı bendlerinde gösterilen sebeplerle bozulması veya muvazaf askerlik hizmeti dolayısıyla çözülmesi halinde üç yıldan fazla çalışmış olmak şartıyla işe başladığından itibaren her bir tam iş yılı için gemi adamına onbeş günlük ücreti tutarında bir tazminat verilir.

İhtiyarlık aylığı bakımından bağlı buldukları kurum veya sandıklardan aylık veya toptan ödeme almak amacıyla iş bağıntını çözen gemi adamları da yukarıki bendde yazılı bulunan tazminata hak kazanır. Ancak aylık veya toptan ödeme almak için bağıntı çözen gemiadamına verilecek tazminatın hesabına gemi adamının yalnız 1 Nisan 1950 tarihinden önceki hizmet süreleri nazara alınır.

Gemi adamının bu bend hükmünden faydalanabilmesi için aylık veya toptan ödemeye hak kazanmış bulunduğunu ve kendisine aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için ihtiyarlık sigortası bakımından bağlı bulunduğu kurum veya sandığa başvurmuş olduğunu alacağı bir belge ile belgelemek zorundadır.

Gemi adamlarının kıdemleri, iş bağıntının devam etmiş veya fasılalarla yeniden yapılmış olmasına bakılmaksızın aynı işverenin bir veya değişik gemilerinde çalıştıkları süreler göz önüne alınarak hesaplanır. Geminin devir ve intikali, yahut diğer bir suretle işverenden başka bir işverene geçmesi halinde gemi adamının kıdemi, gemideki hizmetleri toplamı üzerinden hesaplanır. Kıdem tazminatı ise bu intikal devresindeki işverene aittir. Geminin intikalinde, kıdem tazminatı, hilâfına hüküm olmadıkça, yeni işverene aid olur.

Aynı kıdem süresi için bir defadan fazla kıdem tazminatı ödenmez.

Yurda iade

MADDE 21. — İş bağıntının, 14 ncü maddenin I, II, III ve IV ncü bendlerine göre işveren veya işveren vekili veya gemi adamı tarafından yurt dışında feshi halinde, işveren veya işveren vekili gemi adamını iş bağıntında başka hüküm yoksa, geminin bağlama limanına iade etmek ve gemi adamının iadeye ilişkin ve durumuna uygun yol, işe ve sair zaruri masraflarını karşılamak veya ödemek zorundadır.

Şu kadar ki, iş bağıntının feshi 14 ncü maddenin 1 nci bendine göre yapılmış ise işveren veya işveren vekili yaptığı iade masraflarını gemi adamından yurtda istiyebilir.

Yabancı gemi adamının iadesi

MADDE 22. — Yabancı gemi adamı'ne yapılan iş bağıntında ayrı bir hüküm yoksa, işveren veya işveren vekili yabancı gemi adamını ikamogâhının bulunduğu mahal limanına iade etmek zorundadır.

Geçici Komisyonun değiştirişi

Feshin bildirilmesi

MADDE 18. — Hizmet akdinin işveren veya işveren vekili tarafından feshedilmesi halinde sebepleri ile birlikte gemi adamına yazılı olarak bildirilmesi şarttır. Bildirim imkânı olmayan hallerde durum bir tutanakla tesbit olunur.

Feshi kapsamıyan hal

MADDE 19. — Geminin Türk Bayrağını taşıma hakkı bulunduğu sürece mülkiyetin kısmen veya tamamen her hangi bir şahsa geçmesi hizmet akdinin feshini gerektirmez.

Kıdem tazminatı

MADDE 20. — Hizmet akdinin 14 ncü maddesinin II, III ve IV numaralı bendlerinde gösterilen sebeplerle bozulması veya muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyla çözülmesi halinde üç yıldan fazla çalışmış olmak şartıyla işe başladığından itibaren her bir tam takvim yılı için gemi adamına onbeş günlük ücreti tutarında bir tazminat verilir.

İhtiyarlık aylığı bakımından bağlı buldukları kurum veya sandıklardan aylık veya toptan ödeme almak amacıyla hizmet akdini çözen gemi adamları da yukarıki bendde yazılı bulunan tazminata hak kazanır. Ancak aylık veya toptan ödeme almak için akdi çözen gemi adamına verilecek tazminatın hesabına gemi adamının yalnız 1 Nisan 1950 tarihinden önceki hizmet süreleri nazara alınır.

Gemi adamının bu bend hükmünden faydalanabilmesi için aylık veya toptan ödemeye hak kazanmış bulunduğunu ve kendisine aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için ihtiyarlık sigortası bakımından bağlı bulunduğu kurum veya sandığa başvurmuş olduğunu alacağı bir belge ile belgelemek zorundadır.

Gemi adamlarının kıdemleri, hizmet akdinin devam etmiş veya faullarla yeniden yapılmış olmasına haklanmaksızın aynı işverenin değişik gemilerinde ve hizmetinde çalıştıkları süreler göz önüne alınarak hesaplanır. Geminin devir ve intikali, yahut diğer bir suretle işverenden diğer bir işverene geçmesi halinde kıdem tazminatı yeni işverene aittir.

Ölen gemi adamlarının kıdem tazminatı kanuni varislerine ödenir.

Aynı kıdem süresi için bir defadan fazla kıdem tazminatı ödenmez.

Yurda iade

MADDE 21. — Hizmet akdinin, 14 ncü maddesinin, I, II, III ve IV ncü bendlerine göre işveren veya işveren vekili veya gemi adamı tarafından yurt dışında feshi halinde, işveren veya işveren vekili gemi adamını hizmet akdinden başka hüküm yoksa, geminin bağlama limanına iade etmek ve gemi adamının iadeye ilişkin ve durumuna uygun yol, işe ve sair zaruri masraflarını karşılamak veya ödemek zorundadır.

Şu kadar ki, hizmet akdinin feshi 14 ncü maddenin I nci bendine ve II nci bendin (a) veya (b) fıkralarına göre yapılmış işe işveren veya işveren vekili yaptığı iade masraflarını gemi adamından yurtda istiyebilir.

Yabancı gemi adamının iadesi

MADDE 22. — Yabancı gemi adamıyla yapılan hizmet akdinde ayrı bir hüküm yoksa, işveren veya işveren vekili yabancı gemi adamını ikametgâhının bulunduğu mahal limanına iade etmek zorundadır.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Yurt içinde iade zorunluluğu

MADDE 23. — İş bağıntının her hangi bir Türk limanında feshi halinde bağıtta başka hüküm yoksa, gemi adamının işveren veya işveren vekili tarafından 21 nci maddedeki ölçüler içinde bağlama limanına iadesi zorunludur.

Ancak, iş bağıntının, 14 ncü maddenin 1 nci bendine göre, feshi halinde bu madde hükmü uygulanmaz.

Iade zorunluluğuna uymamak

MADDE 24. — İşveren veya işveren vekilinin 21 ve 23 ncü maddelerde belirtilen iade zorunluluğuna uymaması halinde, gemi adamı yurda dönmek için yaptığı yol, işe ve sair zaruri masrafları ve ayrıca 15 günlük ücreti tutarında bir tazminatı işveren veya işveren vekilinden isteyebilir.

Iade hakkından yoksunluk

MADDE 25. — Yabancı bir memlekette işine son verilen veya iş bağıntı yabancı bir memlekette sona eren gemi adamı o memlekette denizcilik işleriyle ilgili olsun veya olmasın, başka bir işverenle iş bağıntı yaparsa eski işveren veya işveren vekilinin gemi adamını yurda iade zorunluluğu kalkar.

21,22 ve 23 ncü maddelerde yazılı hallerde gemi adamı, işine son verilmesi yahutta iş bağıntının sona ermesi gününden başlayarak bir hafta içinde yurda iade edilmesini istemezse işveren veya işveren vekili iade ile zorunlu tutulamaz.

Bu kanunun 14 ncü maddesinin (1) numaralı bendinin (b) fıkrasında yazılı durumlar gemi adamına yüklenemeyecek sebepler altında doğmuşsa veya gemi adamı için hastalık ve sair zorunlu sebepler meydana gelmişse bu maddenin ikinci fıkrasındaki bir haftalık süre, engellerin kalktığı günden itibaren başlar.

İş süresi

MADDE 26. — Genel bakımdan iş süresi, günde sekiz ve haftada kırksekiz saattir. Bu süre haftanın iş günlerine eşidolarak bölünmek suretiyle uygulanır.

İş sürelerini yukardaki esaslar çevresinde uygulama şekilleri, Çalışma ve Ulaştırma Bakanlıklarınca ortaklaşa çıkarılacak gemi adamları iş süreleri tüzüğünde belirtilir.

İş süresi, gemi adamının işbaşında çalıştığı veya vardiya tuttuğu süredir.

İşveren veya işveren vekili, gemi adamının vardiyalarını yemek ve dinlenme zamanlarını bir çizelge ile belirtmek ve bu çizelgeyi gemi adamlarının görebilecekleri bir yere asmak zorundadır.

Ayrıcalıklar

MADDE 27. — Aşağıdaki işleri görenler bu kanunun iş sürelerine ilişkin hükümlerine tabi değildir.

1. Kaptanlar veya bu kanunun 2 nci maddesinin (C) bendinde yazılı olduğu şekilde kendisine vekâlet eden kimse (klavuz kaptanlar dâhil),
2. Birden fazla makinisti bulunduğu gemilerde başmakinist,
3. Telsizci,
4. Doktor ve sağlık memuru,
5. Hemşire ve hasta bakıcı,

Geçici Komisyonun değiştirii

Yurt içinde iade zorunluğu

MADDE 23. — Hizmet Akdinin her hangi bir Türk limanında feshi halinde akidde başka hüküm, yoksa, gemi adamının işveren veya işvercin vekili tarafından 21 nci maddedeki ölgüler içinde bağlama limanına iadesi zorunludur.

Ancak, hizmet akdinin, 14 ncü maddesinin I nci bendine göre feshi halinde, bu madde hükmü uygulanmaz.

Iade zorunluğuna uymamak

MADDE 24. — İşveren veya işveren vekilinin 21 ve 23 ncü maddelerde belirtilen zorunluğa uymaması halinde, gemi adamı yurda dönmek için yaptığı durumuna uygun yol, işe ve sair masrafları ve ayrıca 15 günlük ücreti tutarında bir tazminatı işveren veya işveren vekilinden isteyebilir.

Iade hakkında yoksunluk

MADDE 25. — Yabancı bir memlekette işine son verilen veya hizmet akdi yabancı bir memlekette sona eren gemi adamı o memlekette denizcilik işleriyle ilgili olsun veya olmasın başka bir işverenle hizmet akdi yaparsa, eski işveren veya işveren vekilinin gemi adamını yurda iade zorunluluğu kalkar.

21, 22 ve 23 ncü maddelerde yazılı hallerde gemi adamı, işine son verilmesi yahutta hizmet akdinin sona ermesi gününden başlayarak bir hafta içinde yurda iade edilmesini istemezse işveren veya işveren vekili iade ile zorunlu tutulamaz.

Bu kanunun 14 ncü maddesinin (I) numaralı bendinin (b) fıkrasında yazılı durumlar gemi adamına yüklenemeyecek sebepler altında doğmuşsa veya gemi adamı için hastalık ve sair zorunlu sebepler meydana gelmişse bu maddenin ikinci fıkrasındaki bir haftalık süre, engellerin kalktığı günden itibaren başlar.

İş süresi

MADDE 26. — Genel bakımdan iş süresi, günde sekiz ve haftada kırksekiz saattir. Bu süre haftanın iş günlerine eşit olarak bölünmek suretiyle uygulanır.

İş süresi, gemi adamının iş başında çalıştığı veya vardiya tuttuğu süredir.

İşveren veya işveren vekili, gemi adamının vardiyalarını yemek ve dinlenme zamanlarını bir çizelge ile belirtmek ve bu çizelgeyi gemi adamlarının görebilecekleri bir yere asmak zorundadır.

İstisnalar

MADDE 27. — Aşağıdaki işleri görenler bu kanunun iş sürelerine ilişkin hükümlerine tabi değildir.

1. Kaptanlar veya bu kanunun 2 nci maddesinin (C) bendinde yazılı olduğu şekilde kondisine vekâlet eden kimse (Kılavuz kaptanlar dâhil),
2. Birden fazla makinistin bulunduğu gemilerde başmakinist,
3. Doktor ve sağlık memuru,
4. Hemşire ve hastabakıcı,

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

6. Asli görevleri can, mal ve gemi kurtarma olan kurtarma gemilerinde çalışan gemi adamları,
7. Gemide kendi nam ve hesabına çalışanlar.

Fazla saatlerle çalışma

MADDE 28. — Bu kanuna göre tesbit edilmiş bulunan iş sürelerinin aşılması suretiyle yapılan çalışmalar, fazla saatlerle çalışma sayılır.

Yapılacak fazla çalışmanın her saatine ödenecek ücret normal çalışma ücretinin saat başına düğen miktarı % 25 oranında artırılmak suretiyle bulunacak miktardan az olamaz.

Aşağıda yazılı haller fazla saatlerle çalışma sayılmaz.

1. Geminin, gemideki şahısların veya gemi hamulesinin selâmeti için kaptanın yapılmasını zaruri gördüğü işler,

2. Gümrük, karantina ve sair sıhhi formaliteler dolayısıyla yerine getirilmesinde zorunluluk bulunan ilâve işler,

3. Gemi seyir halinde veya limanda iken gemide yaptırılan (yangın, gemiyi terketme, denizde çatışma, denizden adam kurtarma ve savunma) talimleri. Fazla saatlerle çalışmaları belgelemek üzere işveren veya işveren vekili noterden tasdikli ayrı bir defter tutmak zorundadır.

Bu defterde gemi adamına uygulanan zam nisbetleriyle fazla çalışmanın yapıldığı gün ve o güne düşen miktarı ve gemi adamının hakettiği fazla çalışma ücreti gösterilir. Fazla saatlerle çalışma ücretlerinin asıl ücretler için iş bağitında gösterilmiş bulunan zaman, yer ve devrelerde, işveren veya işveren vekili tarafından gemi adamlarına tam olarak ödenmesi zorunludur.

Ücret

MADDE 29. — Ücret gemi adamına işi karşılığında işveren veya işveren vekili tarafından nakden ödenen meblâğdır.

Ücretin gemi adamına iş bağitında gösterilen yerde ve devrelerde tam olarak ödenmesi zorunludur.

Ücret ödeme devresi bir aydan fazla olamaz.

İş bağitının sona ermesi veya bozulması halinde işveren veya işveren vekili gemi adamının ücretini derhal ve tam olarak ödemek zorundadır.

Haklı bir sebep olmaksızın işini yapmayan gemi adamı, keyfiyet gemi jurnalına kaydedilmek ve jurnalı yoksa bir tutanakla belgelemek şartıyla bu müddete ait ücretten mahrum edilir. Bu yüzden uğradığı zararın telâfisi için işverenin tazminat istemek hakkı saklıdır.

Avans

MADDE 30. — İşveren veya işveren vekili, gemi adamlarının istekleri halinde kendilerine iş bağitında yazılı esaslara göre avans ödemiye zorunludur.

Ücret defteri

MADDE 31. — Her gemide, noterlikçe tasdikli bir ücret ödeme defteri tutulur. Şu kadar ki, liman seferi yapan gemilerde bu defter işveren bürosunda da tutulabilir.

İş bağitları gereğince gemi adamlarına yapılacak her çeşit ödemelerin bu deftere kaydedilmesi ve bu kayıtların imza veya makbuzla belgelenmesi zorunludur.

İstek halinde, bu kayıtların tasdikli bir örneği gemi adamına verilir. Bu muameleler her türlü resimden bağışiktır.

Belgeye dayanmaksızın yapılan ödeme iddiaları muteber değildir.

Geçici Komisyonun değiştirigi

5. Aslı görevleri can, mal ve gemi kurtarma olan kurtarma gemilerinde çalışan gemi adamları,
6. Gemide kendi nam ve hesabına çalışanlar,

Fazla saatlerde çalışma

MADDE 28. — Bu kanuna göre tesbit edilmiş bulunan iş sürelerinin açılması suretiyle yapılan çalışmalar, fazla saatlarla çalışma sayılır.

Yapılacak fazla çalışmanın her saatine ödenecek ücret normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarı % 25 oranında artırılmak suretiyle bulunacak miktardan az olamaz.

Aşağıda yazılı haller fazla saatlerle çalışma sayılmaz.

1. Geminin, gemideki şahısların veya gemi hamulesinin selâmeti için kaptanın yapılmasını zaruri gördüğü işler,
2. Gümrük, karantine ve sair sihi formaliteler dolayısıyla yerine getirilmesinde zorunluk bulunan ilâve işler,
3. Gemi seyir halinde veya limanda iken gemide yaptırılan (yangın, gemiyi terk etme, denizde çatışma, denizden adam kurtarma ve savunma) talimleri,

Fazla saatlerle çalışmalarını belgelemek üzere işveren veya işveren vekili noterden tasdikli ayrı bir defter tutmak zorundadır.

Bu defterde gemi adamına uygulanan zam nisbetleriyle fazla çalışmanın yapıldığı gün ve o güne düşen miktarı ve gemi adamının hak ettiği fazla çalışma ücreti gösterilir. Fazla saatlerde çalışma ücretinin asıl ücretler için hizmet akdinde gösterilmiş bulunan zaman, yer ve devrelerde, işveren veya işveren vekili tarafından gemi adamlarına tam olarak ödenmesi zorunludur.

Ücret

MADDE 29. — Ücret gemi adamına işi karşılığında işveren veya işveren vekili tarafından nakden ödenen meblâğdır.

Ücretin gemi adamına hizmet akdinde gösterilen yer ve devrelerde tam olarak ödenmesi zorunludur.

Ücret ödeme devresi bir aydan fazla olamaz.

Hizmet akdinin sona ermesi veya bozulması halinde işveren veya işveren vekili gemi adamının ücretini derhal ve tam olarak ödemek zorundadır.

Haklı bir sebep olmaksızın işini yapmayan gemi adamı, keyfiyet gemi jurnalına kaydedilmek ve jurnalı yoksa bir tutanakla belgelemek şartıyla bu müddete ait ücretten mahrum edilir. Bu yüzden uğradığı zararın telâfisi için işverenin tazminat istemek hakkı saklıdır.

Avans

MADDE 30. — İşveren veya işveren vekili, gemi adamlarının istekleri halinde kendilerine hizmet akdinde yazılı esaslara göre avans ödemeye zorunludur.

Ücret defteri

MADDE 31. — Her gemide, noterlikçe tasdikli bir ücret ödeme defteri tutulur. Şu kadar ki, liman seferi yapan gemilerden bu deftere işveren bürosunda da tutulabilir.

Hizmet akitleri gereğince gemi adamlarına yapılacak her çeşit ödemelerin bu deftere kaydedilmesi ve kayıtların imza veya makbuzla belgelenmesi zorunludur.

İstek halinde, bu kayıtların tasdikli bir örneği gemi adamına verilir. Bu muameleler her türlü resimden muaftır.

Belgeye dayanmaksızın yapılan ödeme iddiaları muteber değildir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Ücretin saklı kısmı

MADDE 32. — Gemi adamının ayda 240 lirası haczedilemez veya başkasına devir ve temlik olunamaz. Ancak gemi adamının bakmak zorunda olduğu aile üyeleri için hâkim tarafından takdir edilecek miktar bu paraya dâhil değildir. Bu kayıtlamalar, nafaka borcu alacaklarının haklarını kaldırmaz.

İşveren hesabına işe

MADDE 33. — Bu kanuna tabi gemilerde işe servisi kurulması zorunludur. Gemi adamları hizmete başladığı günden başlayarak hizmetten çıkış anına kadar gemide iş veren tarafından bedelsiz işe olunurlar. İşenin zorunlu sebeplerle uygulanamaması halinde iş veren veya iş veren vekilince başkaca münasip bir işe imkânı sağlanır veya nakden ödeme usulü uygulanır.

Limanlar içinde, şehir hatlarında, körfezlerde, göllerde ve akarsularda yolcu ve yük nakleden gemilerde, mavnâ, şat ve benzerlerinde işe servisi kurulması zorunlu değildir. Bu durumda işveren veya işveren vekili işe zorunluluğunu nakden ödemek suretiyle yerine getirir.

İkamet yeri sağlanması

MADDE 34. — Gemi adamlarına işe giriş gününden başlayarak işten çıkış gününe kadar rütbeleri, sayıları ve geminin büyüklüğüne uygun olarak ve yalnız kendileriyle eşyalarına aid olmak üzere gemi içinde ikâmet yerleri bedelsiz olarak sağlanır.

Her hangi bir zorunlu sebep yüzünden gemi adamlarının gemide ikâmetine imkân olmazsa işveren veya işveren vekili tarafından başka bir ikâmet imkânı sağlanır.

İkamet yerleri ve işe hakkında

MADDE 35. — Bu kanuna tabi gemilerde gemi adamlarına tahsis edilen yatma, dinlenme ve yemek yerleriyle gemide bulundurulacak ilâç, tıbbî alet ve malzeme ve revirlerde bulunması gereken şartlar ve gemi adamlarına verilecek işe maddelerinin ölçü ve nitelikleri bu şart ve niteliklerden hangilerinin önemleri bakımından esasa ilişkin ve 1 nci derecede ve hangilerinin ise ikinci derecede sayılacakları ve işe ile ilgili ne çeşit kurullar kurulacağı ve bu kurulların görev ve yetkileri Çalışma, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Ulaştırma Bakanlıkları tarafından beraberce hazırlanacak bir tüzükte gösterilir.

Gemi adamı, işveren veya işveren vekili tarafından sağlanacak işenin yukarıda sözü geçen tüzükte gösterilen ölçülerden noksan olması halinde aradaki farkın bedelini veya işenin hiç verilmemesi halinde tamamının bedelini işveren veya işveren vekilinden isteyebilir. Şu kadar ki, gemi adamının iddiasını, tazminde esas teşkil edecek veya işe ve şartlarındaki aksamının vukubulduğu günde işverene veya işveren vekiline veya kaptana bildirmesi şarttır.

Ayrıcalık

MADDE 36. — 35 nci maddede sözü geçen tüzük hükümleri :

- a) 500 grostonilâtodan daha küçük gemiler,
 - b) Balık avı ve benzeri işlerde çalışan gemiler,
 - c) Romorkörler,
 - d) Yüzer vinçler,
- İçin uygulanmaz.

Geçici Komisyonun değiştirii

Ücretin saklı kısmı

MADDE 32. — Gemi adamının ücretinin ayda 240 lirası haczedilemez veya başkasına devir ve temlik olunamaz. Ancak gemi adamının bakmak zorunda olduğu aile üyeleri için hâkim tarafından takdir edilecek miktar bu paraya dâhil değildir. Bu kayıtlamalar, nafaka borcu alacaklılarını kaldırmaz.

İşveren hesabına iaşe

MADDE 33. — Bu kanuna tâbi gemilerde iaşe servisi kurulması zorunludur. Gemi adamları hizmete başladığı günden başlıyarak hizmetten çıkış anına kadar gemide işveren tarafından bedelsiz iaşe olunurlar. İaşenin zorunlu sebeplerle uygulanmaması halinde işveren veya işveren vekilince başkaca münasip bir iaşe imkânı sağlanır veya nakden ödeme usulü uygulanır.

Limanlar içinde, şehir hatlarında, körfezlerde, göllerde ve akar sularda yolcu ve yük nakleden gemilerde, mavnâ, şat ve benzerlerinde iaşe servisi kurulması zorunlu değildir. Bu durumda işveren ve işveren vekili iaşe zorunluğunu nakden ödemek suretiyle yerine getirir.

İkâmet yeri sağlanması

MADDE 34. — Gemi adamlarına iaşe giriş gününden başlıyarak işten çıkış gününe kadar rütbeleri, sayıları ve geminin büyüklüğüne uygun olarak ve yalnız kendileriyle eşyalarına aid olmak üzere gemi içinde ikâmet yerleri bedelsiz olarak sağlanır.

Her hanki bir zorunlu sebep yüzünden gemi adamlarının gemide ikâmetine imkân olmazsa işveren veya işveren vekili tarafından başka bir ikâmet imkânı sağlanır.

İkâmet yerleri ve iaşe hakkında

MADDE 35. — Bu kanuna tâbi gemilerde gemi adamları tahsis edilen yatma, dinlenme ve yemek yerleri ile gemide bulundurulacak ilâç, tıbbi alet ve malzeme ve revirlerde bulunması gereken şartlar ve gemi adamlarına verilecek iaşe maddelerinin ölçü ve nitelikleri bu şart ve niteliklerden hangilerinin önemleri bakımından esasa ilişkin ve birinci derecede ve hangilerinin ise ikinci derecede sayılacakları ve iaşe ile ilgili ne çeşit kurullar kurulacağı ve bu kurulların görev ve yetkileri Çalışma, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Ulaştırma bakanlıkları tarafından beraberce hazırlanacak bir tüzükte gösterilir.

Gemi adamı, işveren veya işveren vekili tarafından sağlanacak iaşenin yukarıda sözü geçen tüzükte gösterilen ölçülerden noksan olması halinde aradaki farkın bedelini veya iaşenin hiç verilmemesi halinde tamamının bedelini işveren veya işveren vekilinden isteyebilir. şu kadar ki; gemi adamının iddiasını, tazminde esas teşkil edecek iaşe ve şartlardaki aksamının vukubulduğu günde durumu işverene veya işveren vekiline veya kaptana bildirmesi şarttır.

İstisna

MADDE 36. — 35 nci maddede sözü geçen tüzük hükümleri :

- a) 500 grostonilatodan daha küçük gemiler,
 - b) Balık avı ve benzeri işlerde çalışan gemiler,
 - c) Romorkörler,
 - d) Yüzer vinçler,
- İçin uygulanmaz.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Asgari ücret

MADDE 37. — Gemi adamlarının asgari ücretleri, İş Kanununun 33 ncü maddesi hükmü gereğince tesbit olunur.

Para cezası

MADDE 38. — İşveren veya işveren vekili toplu iş sözleşmesi ve iş bağitlarında gösterilmiş olan sebepler dışında gemi adamına para cezası uygulanamaz.

Gemi adamı ücretlerinden ceza olarak yapılacak kesintilerin gemi adamına hemen sebepleriyle bildirilmesi gerekir. Gemi adamı ücretlerinden bu yolda yapılacak kesintiler bir ayda üç gündelikten fazla olamaz.

Gemi adamlarından kesilen para cezaları hakkında İş Kanununun aynı konuya ilişkin diğer hükümleri uygulanır.

Zarar karşılığı kesinti

MADDE 39. — İş bağitlarında işveren veya işveren vekilinin tazminat karşılığı olarak gemi adamı ücretlerinden geçici olarak alıkoyacağı miktar on haftada eşit taksitlerle kesilmek üzere gemi adamının on günlük ücreti tutarından fazla olamaz. Tazminat karşılığı bu kesintiler, bütün iş süresi içindir ve bundan bir miktar mahsubedilince yeniden aynı esaslar dairesinde kesinti yapılabilir.

Tazminat kesintileri, mahsup yapılmasını gerektirecek bir zarar yapılmadan işten ayrılma hallerinde gemi adamına kesintisiz olarak geriverilir. Tazminat karşılığı ve geçici olarak alıkonulan paradan, mahsup yapılması gerektiği zaman gemi adamı isterse işveren kendisine mahsubun hangi esaslara göre yapıldığını anlatmak ve buna ait hesaplarla fatura ve başka belgeleri göstermek zorundadır.

Tazminat karşılığı olarak alıkonulan paradan ancak o gemi adamı tarafından yapılan zarar için mahsup yapılır.

Yıllık ücretli izin

MADDE 40. — Aynı işveren emrinde veya aynı gemide bir takvim yılı içinde bir veya birkaç iş bağıtına dayanarak en az altı ay çalışmış olan gemi adamı, yıllık ücretli izine hak kazanır.

İzin süresi, altı aydan bir yıla kadar hizmeti olan gemi adamları için 15 günden ve bir yıl ve daha fazla hizmeti olanlar için yılda bir aydan az olamaz.

İzin işverenin uygun göreceği bir zamanda kullanılır. Bu haktan feragat edilemez.

Bir aylık izin, tarafların rızasıyla aynı yıl içinde kullanılmak suretiyle ikiye bölünebilir.

Gemi adamı, yıllık ücretli iznini yabancı bir memleket limanında veya iş bağıtının yapılmış bulunduğu mahalden gayri bir yerde kullanmaya zorlanamaz.

Gemi adamı, dilerse, işveren veya işveren vekilinden ücretli izne ilişkin olarak 7 güne kadar ücretsiz yol izni de isteyebilir.

Gemi adamının hakkettiği yıllık ücretli izni kullanmadan iş bağıtı 14 ncü maddenin II, III ve IV ncü bendlerine göre bozulursa, işveren veya işveren vekili izin süresine ait ücreti, gemi adamına ödemek zorundadır.

Hafta tatili

MADDE 41. — Liman hizmeti ve şehir hattı gemilerinde gemi adamının haftada altı günden fazla çalıştırılması yasaktır. Bunlardan hafta tatili günü çalıştırılanlara, haftanın diğer bir gününde nöbetleşe izin verilir.

Geçici Komisyonun değiştirilişi

Asgari ücret

MADDE 37. — Gemi adamlarının asgari ücretleri, İş Kanununun 33 ncü maddesi hükmü gereğince tesbit olunur.

Para cezası

MADDE 38. — İşveren veya işveren vekili toplu iş sözleşmesi ve hizmet akitlerinde gösterilmiş olan sebepler dışında gemi adamına para cezası uygulanamaz.

Gemi adamı ücretlerinden ceza olarak yapılacak kesintilerin gemi adamına hemen sebepleriyle bildirilmesi gerekir. Gemi adamı ücretlerinden bu yolda yapılacak kesintiler bir ayda üç günden fazla olamaz.

Gemi adamlarından kesilen para cezaları hakkında İş Kanununun aynı konuya ilişkin diğer hükümleri uygulanır.

Zarar karşılığı kesinti

MADDE 39. — Hizmet akitlerinde işveren veya işveren vekilinin tazminat karşılığı olarak gemi adamı ücretlerinden geçici olarak alıkoyacağı miktar on haftada eşit taksitlerle kesilmek üzere gemi adamının on günlük ücreti tutarından fazla olamaz. Tazminat karşılığı bu kesintiler, bütün iş süresi içindir ve bundan bir miktar mahsube edilince yeniden aynı esaslar dairesinde kesinti yapılabilir.

Tazminat kesintileri, mahsup yapılmasını gerektirecek bir zarar yapılmadan işten ayrılma hallerinde gemi adamına kesintisiz olarak geri verilir. Tazminat karşılığı geçici olarak alıkonulan paradan, mahsup yapılması gerektiği zaman gemi adamı isterse işveren kendisine mahsubun hangi esaslara göre yapıldığını anlatmak ve buna ait hesaplarla fatura ve başka belgeleri göstermek zorundadır.

Tazminat karşılığı olarak alıkonulan paradan ancak o gemi adamı tarafından yapılan zarar için mahsup yapılır.

Yıllık ücretli izin

MADDE 40. — Aynı işveren emrinde veya aynı gemide bir takvim yılı içinde bir veya birkaç hizmet akdine dayanarak en az altı ay çalışmış olan gemi adamı yıllık ücretli izne hak kazanır. İzin süresi, altı aydan bir yıla kadar hizmeti olan gemi adamları için onbeş günden ve bir yıl ve daha fazla hizmeti olanlar için yılda bir aydan az olamaz.

İzin işverenin uygun göreceği bir zamanda kullanılır. Bu haktan feragat edilemez.

Bir aylık izin, tarafların rızası ile aynı yıl içinde kullanılmak suretiyle ikiye bölünebilir.

Gemi adamı, yıllık ücretli iznini yabancı bir memleket limanında veya hizmet akdinin yapılmış bulunduğu mahalden gayri bir yerde kullanmaya zorlanamaz.

Gemi adamı, dilerse, işveren veya işveren vekilinden ücretli izne ilişkin olarak 7 güne kadar ücretsiz yol izni de isteyebilir.

Gemi adamının hakettiği yıllık ücretli izni kullanmadan hizmet akdi 14 ncü maddenin II, III ve IV ncü bendlerine göre bozulursa, işveren veya işveren vekili izin süresine ait ücreti, gemi adamına ödemek zorundadır.

Hafta tatili

MADDE 41. — Liman hizmeti ve şehir hattı gemilerinde gemi adamının haftada altı günden fazla çalıştırılması yasaktır. Bunlardan hafta tatili günü çalıştırılanlara, haftanın diğer bir gününde nöbetleşe izin verilir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Hafta tatili ücreti

MADDE 42. — Bu kanunun uygulandığı gemilerde, haftanın tatilden önceki günlerinde sürekli olarak çalışmış bulunan gemi adamlarına çalışılmıyan hafta tatili günü için işveren veya işveren vekili tarafından bir iş karşılığı olmaksızın bir gündelik tutarında ücret ödenir.

Evlenmelerde üç güne, ana ve babanın, karı ve kocanın, kardeş veya çocukların ölümünde iki güne kadar verilen izin süreleriyle bir haftalık süre içinde kalmak üzere işveren tarafından verilen diğer izinler ve hekim raporlarıyla verilen dinlenme ve hastalık izinleri, fiilen çalışılmış günler gibi hesaba katılır.

Zorlayıcı ve ekonomik bir sebebolmadan gemideki çalışmaların haftanın bir veya birkaç gününde işveren veya işveren vekili tarafından tatil edilmesi halinde, haftanın çalışılmıyan günleri, ücretli hafta tatiline hak kazanmak için çalışılması gereken altı günün hesabında göz önünde tutulur.

Gemide işin bir haftadan fazla süre ile tatil edilmesini gerektiren zorlayıcı sebepler ortaya çıktığı zaman, bu süreye rashyan hafta tatili ücreti, yarım gündelik tutarında ödenir.

Kısa, yakın ve uzak sefer yapan gemilerde çalışan gemi adamlarına işveren veya işveren vekili tarafından geminin seferde bulunduğu müddete rashyan hafta tatili günleri için yukardaki şartlar aranmaksızın ve bir iş karşılığı olmaksızın, ayrıca bir gündelik tutarında hafta tatili ücreti ödenir.

Genel tatil ücreti

MADDE 43. — Bu kanun kapsamına giren gemilerde çalışan gemi adamlarına, 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Kanunu ile anılan kanuna ek 3466 ve 221 sayılı kanunlarda yazılı bulunan ulusal bayram ve genel tatil günlerinde, bir iş karşılığı olmaksızın bir günlük ücreti tutarında tatil ücreti, ücret ödeme şekline bakılmaksızın ayrıca ödenir.

Tatil ücretlerine girmiyen kısımlar

MADDE 44. — Fazla çalışma karşılığı olarak alınan ücret ve primlerle sosyal yardımlar, ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri için verilen ücretlerin tesbitinde hesaba katılmaz.

Geçici iş göremezlik

MADDE 45. — Gemi adamlarına, geçici iş göremezlik ödeneği ödenmesi gerektiği zamanlarda, geçici iş göremezlik süresine rashyan ulusal bayram, genel tatil ve hafta tatili ödenekleri, aynı ölçülerle ödeme yapan kurum ve sandıklar tarafından ödenir.

Görevli ve yetkili mahkeme

MADDE 46. — Bu kanun kapsamına giren gemi adamlarıyla bunların işveren veya işveren vekilleri arasında bu kanundan veya iş bağtından doğan dâvalar hakkında, 5521 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

İş bağtıında ayrıca bir hüküm yoksa dâva, geminin bağlama limanında iş dâvalarını bakmaya yetkili mahkemede görülür. Bağlama limanında sözü edilen mahkeme bulunmazsa yetkili mahkeme, o yere en yakın iş dâvalarını görmeye yetkili mahkemedir.

Geçici Komisyonun değiştirişi

Hafta tatili ücreti

MADDE 42. — Bu kanunun uygulandığı gemilerde, haftanın tatilden önceki günlerinde sürekli olarak çalışmış bulunan gemi adamlarına çalışılmıyan hafta tatili günü için işveren veya işveren vekili tarafından bir iş karşılığı olmaksızın bir gündelik tutarında ücret ödenir.

Evlenmelerde üç güne, ana ve babanın, karı ve kocanın, kardeş ve çocukların ölümünde iki güne kadar verilmesi gereken izin süreleriyle bir haftalık süre içinde kalmak üzere işveren tarafından verilen diğer izinler ve hekim raporlarıyla verilen dinlenme ve hastalık izinleri, fiilen çalışılmış gibi hesaba katılır.

Zorlayıcı ve ekonomik bir sebebolmadan gemideki çalışmaların haftanın bir veya birkaç gününde işveren veya işveren vekili tarafından tatil edilmesi halinde, haftanın çalışılmıyan, günleri, ücretli hafta tatiline hak kazanmak için çalışılması gereken altı günün hesabında göz önünde tutulur.

Gemide işin bir haftadan fazla süre ile tatil edilmesini gerektiren zorlayıcı sebepler ortaya çıktığı zaman, bu süreye rastlıyan hafta tatili ücreti, yarım gündelik tutarında ödenir.

Kısa, yakın ve uzak sefer yapan gemilerde çalışan gemi adamlarına işveren veya işveren vekili tarafından geminin seferde bulunduğu müddete rastlıyan hafta tatili günleri için yukardaki şartlar aranmaksızın ve bir iş karşılığı olmaksızın, ayrıca bir gündelik tutarında hafta tatili ücreti ödenir.

Genel tatil ücreti

MADDE 43. — Bu kanun kapsamına giren gemilerde çalışan gemi adamlarına, 2739 sayılı Ulusal bayram ve genel tatiller Kanunu ile anılan kanuna ek 3466 ve 221 sayılı kanunlarda yazılı bulunan ulusal bayram ve genel tatil günlerinde, bir iş karşılığı olmaksızın bir günlük ücreti tutarında tatil ücreti, ücret ödeme şekline bakılmaksızın ayrıca ödenir.

Tatil ücretine girmiyen kısımlar

MADDE 44. — Fazla çalışma karşılığı olarak alınan ücret ve primlerle sosyal yardımlar, ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri için verilen ücretlerin tesbitinde hesaba katılmaz.

Geçici iş göremezlik

MADDE 45. — Gemi adamlarına, geçici iş göremezlik ödeneği, ödenmesi gerektiği zamanlarda, geçici iş göremezlik süresine rastlıyan ulusal bayram, genel tatil ve hafta tatili ödenekleri, aynı ölçülerle ödeme yapan kurum ve sandıklar tarafından ödenir.

Görevli ve yetkili mahkeme

MADDE 46. — Bu kanun kapsamına giren gemi adamlarıyla bunların işveren veya işveren vekilleri arasında bu kanundan veya hizmet akdinden doğan dâvalar hakkında, 5521 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

Hizmet akdinde ayrıca bir hüküm yoksa dâva, geminin bağlama limanında iş dâvalarını bakmaya yetkili mahkemede görülür.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Bildirimler

MADDE 47. — Bildirimlerin ilgiliye yazılı olarak ve imza karşılığında yapılması gerekir. Bildirim yapılan kişi bunu imzalamazsa; durum o yerde tutanakla tesbit edilir. Ancak, 7201 sayılı Kanun kapsamına giren tebligat, anılan kanun hükümlerine göre yapılır.

Saklı haklar

MADDE 48. — Bu kanun hükümleri, gemi adamına daha elverişli hak ve menfaatler sağlayan kanun, toplu iş sözleşmesi, iş bağıtı, örf ve âdetlerden doğan haklara halel getirmez. Bu kanunun uygulanması sonucu olarak işverene düşen yükümlülükler, gemi adamlarının ücret ve sair haklarının daha aşağı hadlere indirilmesine sebep tutulamaz.

Denetim ve teftiş

MADDE 49. — Bu kanun hükümlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak üzere yapılması gereken takip, denetim ve teftişler Çalışma Bakanlığı tarafından yapılır. Bu konuda İş Kanununun iş hayatının denetim ve teftişine ilişkin hükümleri ve aynı kanunun bu hükümlerle ilgili ceza maddeleri uygulanır.

Ceza hükümleri

MADDE 50. — a) Kanunun 5 nci maddesi gereğince gemi adamlarıyla yazılı bağıt yapmayan,
b) 11 nci madde gereğince gemi adamına çalışma ve kimlik karnesi vermiyen,
c) 12 nci madde gereğince işinden ayrılan gemi adamına çalışma belgesi vermiyen,
ç) 13 ncü madde gereğince sakat ve eski hükümlü gemi adamı çalıştırma ile ilgili kanun ve tüzük hükümlerine uymıyan işveren veya işveren vekili hakkında 500 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasına hükmolunur.

MADDE 51. — a) 20 nci madde gereğince gemi adamının kıdem tazminatını ödemiyen,
b) 21 ve 23 ncü maddeler gereğince, gemiadamını iade zorunluluğuna uymıyan,
c) 26 ncı maddede gösterilen iş sürelerine uymıyan,
ç) 28 nci madde gereğince gemi adamının fazla çalışma ücretini ödemiyen,
d) 29 ncu madde gereğince gemi adamının ücretini zamanında ve tam olarak ödemiyen,
e) 33 ncü maddede sözü geçen işe veya nakden ödeme zorunluluğuna uymıyan,
f) 37 nci maddede sözü geçen asgari ücretten aşağı ücret ödiyen,
İşveren veya işveren vekili hakkında, bu durumda olan her gemi adamına karşılık 1 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasına hükmolunur.

(b, ç, d, e ve f) fıkralarındaki fiillerin yurt dışında işlenmesi halinde hükmolunacak para cezası 2 000 liradan aşağı olamaz.

Yukardaki fiillerin tekrerrüri halinde, bir önce hükmolunan para cezasının iki katıyla birlikte ayrıca bir aydan aşağı olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.

(Geçici Komisyonun değiştirii)

Bildirimler

MADDE 47. — Bildirimlerin ilgiliye yazılı olarak ve imza karşılığında yapılması gerekir. Bildirim yapılan kişi bunu imzalamazsa; durum o yerde tutanakla tesbit edilir. Ancak, 7201 sayılı Kanunun kapsamına giren tebligat, anılan kanun hükümlerine göre yapılır.

Saklı hükümler

MADDE 48. — Bu kanun hükümleri, gemi adamına daha elverişli hak ve menfaatler sağlıyan kanun, toplu iş sözleşmesi hizmet akdi, örf ve âdetlerden doğan haklara hâlel getirmez. Bu kanunun uygulanması sonucu olarak işverene düşen yükümlülükler, gemi adamlarının ücret ve sair haklarını daha aşağı hadlere indirilmesine sebep tutulamaz.

Denetim ve teftiş

MADDE 49. — Bu kanun hükümlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak üzere yapılması gereken takip, denetim ve teftişler Çalışma Bakanlığı tarafından yapılır. Bu konuda iş Kanununun iş hayatının denetim ve teftişine ilişkin hükümleri ve aynı kanunun bu hükümlerle ilgili ceza maddeleri uygulanır.

Ceza hükümleri

MADDE 50. — a) Kanunun 5 nci maddesi gereğince gemi adamlarıyla yazılı akit yapmayan, b) 11 nci madde gereğince gemi adamına çalışma ve kimlik kartesi vermiyen, c) 12 nci madde gereğince işinden ayrılan gemi adamına çalışma belgesi vermiyen, ç) 13 ncü madde gereğince sakat ve eski hükümlü gemi adamı çalıştırma ile ilgili kanun ve tüzük hükümlerine uymayan işveren veya işveren vekili hakkında 500 liradan aşağı olmamak üzere hafif para cezasına hükmolunur.

MADDE 51. — a) 20 nci madde gereğince gemi adamının kıdem tazminatını ödemiyen, b) 21 ve 23 ncü maddeler gereğince, gemi adamının iade zorunluğuna uymayan, c) 26 ncı maddede gösterilen iş sürelerine uymayan, ç) 28 nci madde gereğince gemi adamının fazla çalışma ücretini ödemiyen, d) 29 ncü madde gereğince gemi adamının ücretini zamanında ve tam olarak ödemiyen, e) 33 ncü maddede sözü geçen işe veya nakden ödeme zorunluğuna uymayan, f) 37 nci maddede sözü geçen asgari ücretten aşağı ücret ödeyen, işveren veya işveren vekili hakkında, bu durumda olan her gemi adamına karşılık 1 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasına hükmolunur.

(b, ç, d, e, ve f) fıkralarındaki fiillerin yurt dışında işlenmesi halinde hükmolunacak para cezası ikibin liradan aşağı olamaz.

Yukarıdaki fiillerin tekrerrürü halinde, bir önce hükmolunan para cezasının iki katı hükmolunur.

MADDE 52. — Bu kanunun 35 nci maddesinde bahsi geçen tüzükte esasa mütaallik ve birinci derecede olarak gösterilmiş bulunan vasıf ve şartlara riayet etmiyen işveren veya işveren vekili hakkında 2 000 liradan az olmamak üzere ağır para cezası,

ikinci derecede olarak gösterilen vasıf ve şartlara riayet etmiyen işveren veya işveren vekili hakkında 250 liradan az olmamak üzere hafif para cezası,

Hükmolunur.

Yukarıdaki fiillerin tekrerrürü halinde bir önce hükmolunan cezaların iki katı hükmolunur.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

MADDE 52. — a) Gemi adamı ücretlerinden 38 nci maddede gösterilen esaslar dışında para cezası uygulayan,

b) 39 ncu maddede sözü edilen zarar karşılığı kesintileri, anılan madde hükümlerine uymıyarak yapan,

c) 40 nci madde gereğince gemi adamına yıllık ücretli izin vermiyen,

ç) 41 nci madde gereğince gemi adamlarına hafta tatili izni uygulamıyan,

d) 42 nci madde gereğince gemi adamına hafta tatili ücretini ödemiyen,

e) 43 ncü madde gereğince gemi adamına genel tatil ücretini ödemiyen,

İşveren veya işveren vekili hakkında 500 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

Yukardaki fiillerin tekrerrüri halinde bir önce hükmolunan cezanın iki katından aşağı olmak üzere ağır para cezasına hükmolunur.

Yürürlükten kaldırılan kanunlar

MADDE 53. — 10 . 3 . 1954 tarihli, 6379 sayılı ve 25 . 5 . 1959 tarihli, 7283 sayılı kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

Tüzük

MADDE 54. — Bu kanunun 35 nci maddesinde sözü geçen tüzük çıkarılıncaya kadar, bu kanunla yürürlükten kaldırılan 6379 sayılı Kanunun 31 nci maddesine dayanılarak çıkarılmış bulunan 7 . 2 . 1958 tarihli ve 4/9968 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesiyle yürürlüğe konulan (Gemi adamlarının sağlık, iâşe ve ikamet şartlarını gösterir Tüzük) ün aynı konulara ilişkin hükümleri uygulanır.

MADDE 55. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 56. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Geçici Komisyonun değiştirii

MADDE 53. — a) Gemi adamı ücretlerinden 38 nci maddede gösterilen esaslar dışında para cezası uygulayan,

b) 39 ncu maddede sözü edilen zarar karşılığı kesintileri, anılan madde hükümlerine uymıyarak yapan,

c) 40 nci madde gereğince gemi adamına yıllık ücretli izin vermiyen,

ç) 41 nci madde gereğince gemi adamlarına hafta tatili izni uygulamıyan,

d) 42 nci madde gereğince gemi adamına hafta tatili ücretini ödemiyen,

e) 43 ncüm adde gereğince gemi adamına genel tatil ücretini ödemiyen,

işveren veya işveren vekili hakkında 500 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

Yukardaki fiillerin tekrerrüri halinde bir önce hükmolunan cezanın iki katından aşağı olmak üzere ağır para cezasına hükmolunur.

Yürürlükten kaldırılan kanunlar

MADDE 54. — 10 . 3 . 1954 tarihli, 6379 sayılı ve 25 . 5 . 1959 tarihli, 7283 sayılı kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

Tüzük

MADDE 55. — Bu kanunun 35 nci maddesinde sözü geçen tüzük çıkarılıncaya kadar, bu kanunla yürürlükten kaldırılan 6379 sayılı Kanununun 31 nci maddesine dayanılarak çıkarılmış bulunan 7 . 2 . 1958 tarihli ve 4/9968 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesiyle yürürlüğe konulan (Gemi adamlarının sağlık, iaşe ve ikamet şartlarını gösterir Tüzük)ün aynı konulara ilişkin hükümleri uygulanır.

MADDE 56. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 57. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.